

Bases científicas del trabajo social: Enfoques y desafíos contemporáneos

Chaime Marcuello Servós i Antonio López Peláez (Coords.). Madrid: Aranzadi La Ley, 2025. 250 p.

Raúl Soto Esteban¹

ORCID: 0000-0002-0639-5934

Per citar: Soto Esteban, Raúl. (2025). [Ressenya del llibre *Bases científicas del trabajo social: Enfoques y desafíos contemporáneos*, de Chaime Marcuello Servós i Antonio López Peláez (Coords.)]. *Revista de Treball Social*, 229, 215-217. <https://doi.org/10.32061/RTS2025.229.09>

L'obra és un compendi d'aportacions professionals que resulten del II Encuentro Científico y Profesional de Trabajo Social (maig 2024). Trobada per a l'elaboració contemporània d'una ciència del treball social. Els Pirineus serveixen a un grup de docents per reunir-se, debatre i publicar. L'objectiu és la ciència del treball social en una versió contemporània; encara que amb al·lusions a autors i autores clàssics.

La primera contribució és al treball social comunitari, a l'organització de la comunitat en la figura d'un radical no violent: Saul Alinsky. Aguilar critica l'escassa presència d'aquest autor en la disciplina a Espanya i el descriu a partir de la seva anàlisi de la realitat estatunidenca, des dels anys trenta i següents. La idea d'Alinsky de la pobresa era la manca de poder, i proposa una manera de guanyar aquest poder a través del gran nombre de persones, que són els pobres, i des de la generació de conflicte no violent i la provocació al poderós perquè negociï i arribi a acords.

La comunicació és una part indissociable de la professió del treball social. La manera en què es duu a terme modifica i condiciona la relació professional. Almaguer reclama reflexió i pensament crític i a partir d'aquí caminar cap al coneixement científic i la pràctica basada en aquest. Fa un curiós exercici comparat de l'educació clàssica al *Trivium* i l'aplica a la comunicació en el treball social.

L'aportació d'Anaut i Lopes debat una qüestió crucial per al treball social: la seva consideració com a ciència. Indiquen que no es pot considerar el treball social com a ciència si la mateixa professió no ho fa. El creixement del treball social, des de l'àmbit acadèmic o administratiu de manera desigual, no ha resolt el problema de la professió, quan s'enfronta a debats científics d'altura en els quals es reuneix amb altres ciències

¹ Doctor en Treball Social. Professor de la Facultad de Trabajo Social UCM. Treballador social. forense. rasoto01@ucm.es

(de la incertesa) i es posa a discutir sobre la seva capacitat diagnòstica i investigadora.

L'interès del següent capítol és que va més enllà de plantejar els avantatges d'un model d'investigar i canviar la intervenció i s'introdueix sense complexos en la dinàmica del poder que acompanya les intervencions i les limita o qüestiona. Botija destaca el potencial transformador de la Recerca acció participació unit als canvis institucionals.

Castillo de Mesa ens introdueix en un escenari fatalista del futur del treball social, per concloure que la integració de models, l'actualització de coneixements i la conversió en ciència per part del treball social, són la solució per a la professió.

Des de La Rioja, Raya, Cuesta i Carbonero recullen la relació de treball social i joventut i la tasca de futur de la professió amb el col·lectiu, com a tal, sense afegir-li cap altra variable de vulnerabilitat. Dibuixen el lloc social de la joventut i la seva presència en els plans de les entitats públiques, per finalment plantejar aquesta part de la professió com a opció de futur.

L'aportació d'Eito discorre pel camp acadèmic i el professional per descriure l'evolució de la professió des de la pràctica i les normes en paral·lel, justifica les dades amb normes i estadístiques i situa el treball social al segle XXI.

Al capítol següent, Gómez i Valero s'enfronten a un repte tècnic i desenvolupen de manera exhaustiva els avantatges i inconvenients de treballar en línia, a través d'internet. Per, posteriorment, reflexionar sobre l'entrevista a través de la pantalla, sobre la seva utilitat i també sobre els problemes que comporta. A més, recullen de manera oportuna l'ètica com a variable moduladora de l'ús d'aquesta tècnica.

La proposta de López Peláez aprofundeix en el nou enfocament de com avaluem la realitat social, a abandonar els plantejaments binaris i a no presentar les qüestions en clau d'enemics disciplinaris. La proposta és oberta i hermenèutica, des de la ciència, però amb un poder crític, des de la participació i el treball en equip.

López Rodríguez situa la persona al centre de la intervenció en treball social. Se sustenta en models que milloren la relació d'ajuda: l'humanisme, el model ecològic, el sistèmic o el narratiu; i proposa la participació i la creació de sistemes d'intervenció no opressius, centrant en la població gitana l'exemple de treball no empoderador a Espanya i Europa.

Marcuello fa un exercici d'historiador i remet el lector al 1928 amb la conferència de París i la figura d'Alice Garrigue Masaryková i un representant espanyol: Andrés Martínez Vargas. Després de l'exercici històric, dibuixa un horitzó basat en la tecnologia i l'ecologia dins d'un camp multidimensional de la professió, amb creativitat i sensibilitat cap al que és diferent.

Sales estudia els quatre grups de models existents en treball social i cerca la seva aplicació al treball d'intervenció social amb persones que formen part del sistema d'acolliment i protecció internacional. Destaca que cal cuidar la persona des de les seves característiques variades i multicul-

turals i s'ha d'intervenir de manera comunitària per afavorir la inclusió i cohesió socials.

Sánchez reflexiona sobre un dels riscos als quals s'enfronta la professió quan forma part de l'estat controlador. És el vell risc que denunciava Foucault, i l'autor ens descriu l'evolució de l'economia social i el tercer sector dins de les dinàmiques del mercat. El rol de l'estat es desdibuixa i amb això s'albira un clar abisme per al benestar social.

Verde acaba aquest volum amb un acostament a la figura de Jane Addams. És curiós que l'últim capítol del llibre remeti a una precursora, però segons es llegeix, el capítol apropa Jane Adams a l'actualitat més pròxima.

Els diferents capítols de l'obra es caracteritzen per la diversitat dels enfocaments, que és la varietat del treball social en els seus àmbits d'intervenció actuals; però els uneix l'amor a la professió i la seva visió d'aquesta com una ciència moderna i innovadora, que resisteix el debat interdisciplinari i que busca un lloc millor en el món de les ciències que treballen amb les persones.